

TRIỂN KHAI KHUNG TRÌNH ĐỘ QUỐC GIA ĐỐI VỚI CÁC TRÌNH ĐỘ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC - C U H I Đ T RA CHO CÁC C S GIÁO DỤC ĐẠI HỌC

LÝ THỊ MINH CH
U□□□ NGUYỄN THỊ THU
THỦY□□□□

TÓM TẮT: Trong bối cảnh ngày càng hội nhập sâu với nền kinh tế thế giới, các cơ sở giáo dục đại học Việt Nam luôn phải thay đổi để đào tạo đáp ứng yêu cầu của nhiều thành phần kinh tế. Ngày 18 tháng 10 năm 2016, Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quyết định số 1982/QĐ-TTg về việc ban hành Khung trình độ quốc gia Việt Nam (VQF), trong đó quy định về chuẩn đầu ra đối với từng trình độ của giáo dục đại học. Bài viết này đề cập vấn đề đặt ra đối với các cơ sở giáo dục đại học về điều chỉnh chương trình đào tạo như thế nào để đáp ứng quy định của VQF nhưng cũng vẫn đáp ứng yêu cầu doanh nghiệp? Hay nói cách khác là các cơ sở giáo dục đại học sẽ phải làm gì và làm như thế nào khi thực hiện VQF?.

Từ khóa: Khung trình độ quốc gia Việt Nam, thực hiện, cơ sở giáo dục đại học.

ABSTRACT: In the context of Vietnam 'sintegration into the world economy, Vietnam higher education institutions (HEIs) should be changing to meet requirements of economic sectors. On 18 October 2016, the Prime Minister approved the Decision No. 1982/QĐ-TTg on the promulgation of Vietnamese Qualifications Framework (VQF), which enforced the learning outcomes of each level of higher education. This article addresses how HEIs should be aligned to their programs with VQF as well as to meet requirements of industrial needs. In other words, what and how HEIs should do when implementing VQF?.

Key words: Vietnamese Qualifications Framework, implement, Higher Education Institution.

Việc phê duyệt khung trình độ quốc gia là một dấu mốc quan trọng để tham chiếu bằng cấp của Việt Nam với các quốc gia trong khu vực và trên thế giới. Theo quan điểm của Thủ tướng B i V n Ga Khung trình độ Quốc gia Việt Nam là cơ sở để phát triển các tiêu chuẩn đào tạo và là thước đo đánh giá năng lực của người học sau khi tốt nghiệp (<http://baoquocte.vn>). Khung trình độ quốc gia là tiền đề cho công cuộc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

Tại tọa đàm Chính sách phát triển và thực hiện Khung trình độ quốc gia Việt Nam, Giám đốc Hội đồng Anh Cherry Gough khẳng định 4 trọng tâm thực hiện Khung trình độ quốc gia Việt Nam bao gồm tăng cường sự tham gia của nhà tuyển dụng, hài hòa giáo dục dạy nghề vào giáo dục đại học (ĐH), khung tham chiếu trình độ ASEAN, quản lý và đảm bảo chất lượng (<http://www.baomoi.com>).

Nhiều chuyên gia quốc tế cho rằng, trong quá trình xây dựng khung trình độ thì chuẩn đầu ra (learning outcomes) là yếu tố then chốt mà Việt Nam cần chú ý. Tuy nhiên, việc xây

□□□Tiến sĩ. Trường Đại học Kinh tế

□□□□Tiến sĩ. Vụ Giáo dục Đại học, Bộ Giáo dục và Đào tạo.

đang chuẩn đầu ra còn nhiều khó khăn như đảm bảo tính liên thông về trình độ giữa các cấp học; tính cập nhật để phù hợp với sự thay đổi liên tục của ngành nghề; việc kiểm định chuẩn đầu ra.

Theo ông Stirling Wood, chuyên gia đến từ Vương quốc Anh, để đảm bảo hiệu quả, chuẩn đầu ra nên chia nhỏ theo từng tiêu chuẩn kỹ năng cụ thể. Điều này giúp tất cả các bên liên quan nắm rõ chuẩn đầu ra cũng như tiêu chí đánh giá, tránh những mơ hồ khi thực hiện.

Khi quy định chuẩn đầu ra được sử dụng thống nhất trong tất cả các tổ chức đào tạo và được kiểm định liên tục thì giá trị quy chuẩn trong việc chuẩn hóa đầu ra là rõ ràng. Với hệ thống chuẩn đầu ra tương ứng với khung trình độ như vậy, nhân lực của một quốc gia sẽ có lợi thế cạnh tranh rất lớn khi tuyển quốc tế.

Thiết lập cơ chế đảm bảo chất lượng đào tạo, mối quan hệ với khung trình độ quốc gia của các nước khác thông qua các khung tham chiếu trình độ khu vực và quốc tế làm cơ sở thực hiện công nhận lẫn nhau về trình độ, nâng cao chất lượng và năng lực cạnh tranh trong đào tạo nguồn nhân lực.

Trên thế giới, có một số khung trình độ trong khu vực hoặc những khung tham chiếu chung hiện nay đang được phát triển và thực hiện, bao gồm Khung trình độ Cộng đồng Caribe (CARICOM), Khung Cộng đồng phát triển Nam Phi (SADC), Khung trình độ Châu Âu (EQF), Khung Tham chiếu trình độ ASEAN (AQRF). Trên thế giới hiện nay, chuẩn đầu ra được sử dụng ngày càng phổ biến trong việc phát triển các khung trình độ và hệ thống trình độ quốc gia, chương trình đào tạo, tiêu chuẩn nghề, hướng nghiệp và tư vấn nghề. Mục đích chính sử dụng chuẩn đầu ra nhằm gắn kết tốt hơn giáo dục đào tạo với thị trường lao động và việc làm tạo ra nhiều cơ hội hơn để công nhận thành quả học tập của các trình độ ngoài chính quy, tạo sự linh hoạt và trách nhiệm hơn

đối với hệ thống giáo dục và đào tạo (Mike Coles and Andrea Bateman,). Khung Tham chiếu Trình độ ASEAN đã sử dụng chuẩn đầu ra như một cách tiếp cận đơn nhất để các nước thành viên có thể tham chiếu trình độ trong nội khối ASEAN.

Về tham chiếu trình độ Khung trình độ Châu Âu (EQF) là khung tham chiếu chung hướng đến sự thuận tiện trong chuyển dịch và chuyển đổi trình độ, vốn bằng của các nước Châu Âu. W. Teter và N. Dhirathiti () trong cuốn sách Cơ cấu vốn bằng của các nước khu vực ASEAN đã có phân tích chi tiết về cơ cấu vốn bằng của các nước ASEAN, tiến độ xây dựng các khung trình độ quốc gia của từng nước và tính đa dạng trong các hệ thống vốn bằng. Các tác giả đã xem xét mối quan hệ giữa đào tạo nghề và giáo dục đại học trong các nước ASEAN để đánh giá khả năng liên thông vốn bằng giữa các phân hệ này. Ban Thư ký ASEAN đã xác định tham chiếu các khung trình độ quốc gia theo AQRF là một hoạt động chính thức của các nước thành viên. Đến nay, ASEAN đã thống nhất tiêu chí và quy trình tham chiếu với kế hoạch đã kiến hoàn thành năm 2018. Cùng với đó, nhiều chuyên gia khuyến nghị, để khung trình độ quốc gia đi vào thực tế thì sự tham gia của các tổ chức, các doanh nghiệp sử dụng nhân lực là điều kiện bắt buộc.

Trong nền kinh tế kế hoạch hóa, các trường đại học của Việt Nam đào tạo theo đơn hàng của nhà nước (nhà nước đề ra chương trình, giao kinh phí, các trường đào tạo). Đối với nền kinh tế thị trường, ngoài thành phần kinh tế là nhà nước, các trường phải đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động gồm nhiều thành phần kinh tế khác. Các trường không thể chỉ đào tạo theo đơn hàng của nhà nước mà phải tìm hiểu, điều tra nhu cầu của thị trường - đào tạo theo nhu cầu xã hội (cung cấp cái mà thị trường cần không phải cái ta có). Tuy nhiên,

nhieu trường chưa chuyển đổi và thích ứng kịp theo sự phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam, đặc biệt trong bối cảnh Việt Nam hội nhập sâu rộng trong nền kinh tế thế giới. Nguyên nhân có thể là do (i) Chuẩn đầu ra của các chương trình đào tạo chưa được đánh giá, xây dựng bởi các bên liên quan; (ii) Chuẩn đầu ra của các chương trình đào tạo chưa được coi là kim chỉ nam để phát triển chương trình, xây dựng học liệu, lựa chọn phương pháp giảng dạy hay đánh giá kết quả học tập của người học; (iii) Đặc biệt là chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo chưa được xem là tuyên bố và cam kết của nhà trường đối với các bên liên quan về những kết quả mà người học sẽ đạt được sau khi tốt nghiệp; (iv) Khi xem xét về cách thức quản lý chất lượng các chương trình, các cơ sở giáo dục đại học Việt Nam thực hiện đảm bảo chất lượng theo cách kiểm định chương trình, gồm đánh giá trong và đánh giá ngoài. Vấn đề đặt ra là làm thế nào biết được chuẩn đầu ra của các chương trình đào tạo đáp ứng với chuẩn đầu ra đối với mỗi trình độ quy định VQF () cũng như làm thế nào biết được chuẩn đầu ra đó có đáp ứng nhu cầu doanh nghiệp hay không Cần xây dựng hệ thống chuẩn mực như thế nào thể hiện được mối quan hệ giữa đảm bảo chất lượng và khung trình độ quốc gia? Vấn đề quản lý chất lượng chương trình trong thời gian tới khi triển khai khung trình độ quốc gia sẽ như thế nào

Nhằm chuẩn bị thực hiện triển khai Khung trình độ quốc gia đối với các trình độ thuộc giáo dục đại học với mục tiêu xây dựng chuẩn đầu ra đối với từng trình độ, từng ngành đào tạo; đồng thời thiết lập cơ chế đảm bảo chất lượng đào tạo, mối quan hệ với khung trình độ quốc gia của các nước khác thông qua các khung tham chiếu trình độ khu vực và quốc tế làm cơ sở thực hiện công nhận lẫn nhau về trình độ, nâng cao chất lượng và năng lực cạnh

tranh trong đào tạo nguồn nhân lực. Một số câu hỏi được đặt ra như sau

1) Bộ tiêu chuẩn kiến thức và kỹ năng của các ngành chuyên ngành các cơ sở giáo dục đào tạo được xây dựng như thế nào và phát triển với sự tham gia của các bên liên quan

2) Tài liệu hướng dẫn được xây dựng chuẩn đầu ra trên cơ sở interdisciplines (kết hợp lại với nhau) để tạo thành các mô-đun và trình độ như thế nào

3) Chuẩn đầu ra có phù hợp với tình hình thực tiễn Việt Nam hay không và có đảm bảo rằng người học sau khi tốt nghiệp đạt được chuẩn đầu ra đó

4) Vai trò của các bên liên quan trong việc xây dựng chuẩn đầu ra (Làm thế nào có thể đảm bảo sự tham gia có chất lượng của doanh nghiệp vào trong việc xây dựng chuẩn đầu ra?)

5) Làm thế nào đảm bảo được rằng tiếng nói của tất cả các bên liên quan được lắng nghe và ghi nhận Làm thế nào để đảm bảo tính cập nhật, không bị lạc hậu của Chuẩn đầu ra sau khi đã xây dựng xong?

Thay cho lời kết

Việt Nam cần tăng cường hợp tác quốc tế để học hỏi kinh nghiệm và cách thức hiện từ các quốc gia tiên tiến. Qua đó, giúp Việt Nam tiết kiệm nguồn lực trong quá trình đổi mới giáo dục, chuẩn hóa trình độ và tăng cường năng lực cạnh tranh của nguồn nhân lực.

Hy vọng các trường đại học đào tạo đáp ứng nhu cầu xã hội thực sự. Hy vọng thị trường quyết định sản phẩm của họ tồn tại hay không tồn tại trên thị trường (để quy luật bàn tay vô hình chi phối và điều tiết).

Trên cơ sở Khung, câu hỏi đặt ra đối với các cơ sở giáo dục Đại học là cần sáng tạo đổi mới như thế nào để đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng nhu cầu của các bên liên quan.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Coles, M. and Bateman, A. (2015), Extended learning outcomes paper, Seventh Meeting of the Task Force on ASEAN Qualifications Reference Framework (TF-AQRF) back to back with AANZFTA Workshop on AQRF Referencing Guidelines, Bangkok, Thailand, 6-8 October 2015.
2. W. Teter and N. Dhirathiti (2016). Degree Structures in the ASEAN Region: State of Play Report. SHARE project publication, Jakarta.
3. <http://baoquocte.vn/khung-trinh-do-chuan-danh-gia-nhan-luc-chat-luong-cao-44866.html>
4. <http://www.baomoi.com/nhieu-tro-ngai-thuc-hien-khung-trinh-do-quoc-gia/c/21620044.epi>

Ngày nhận bài 14/4/2017. Ngày biên tập xong 16/5/2017. Duyệt đ ng 25/5/2017